

УДК 37.06 – 379.8

Ігор Чепіга, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та управління освітою
ПВНЗ “Краматорський економіко-гуманітарний інститут”

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ ВНЗ

У статті розглядається проблема між потребою суспільства в вихованні відповідальних громадян, які вільно орієнтуються в складній сучасній соціально-економічній і політичній ситуації зі стійкою особисто значимою громадянською позицією, з одного боку відсутності у більшості молодих людей чинних орієнтирів, громадянських цінностей та ідеалів. Орієнтовані шляхи підвищення громадянськості студентської молоді через комплексний підхід до цієї проблеми.

Ключові слова: виховання студентської молоді, громадянськість, національно-патріотична діяльність, суспільно-громадянська активність, активна суспільна діяльність, психологічний стан.

Лит. 5.

Игорь Чепига, кандидат педагогических наук, доцент кафедры педагогики и управления образованием
ЧВУЗ “Краматорский экономико-гуманитарный институт”

ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД К ВОСПИТАНИЮ ГРАЖДАНСТВЕННОСТИ СТУДЕНТОВ ГУМАНИТАРНЫХ ВУЗОВ

В статье рассматривается проблема между потребностью общества воспитании ответственных граждан, которые свободно ориентируются в сложной современной социально-экономической и политической ситуации со стойкой лично значимой гражданской позицией, с одной стороны отсутствия у большинства молодых людей действующих ориентиров, гражданских ценностей и идеалов. Ориентирование пути повышения гражданской ответственности студенческой молодежи через комплексный подход к этой проблеме.

Ключевые слова: воспитание студенческой молодежи, гражданственность, национально-патриотическая деятельность, общественно-гражданская активность, активная общественная деятельность, психологическое состояние.

Ihor Chepyga, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Pedagogy and Education Management
“Kramatorsk Economic and Humanitarian Institute”

AN INNOVATIVE APPROACH TO THE CIVIC UPBRINGING OF THE STUDENTS AT THE HUMANITARIAN EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

The article considers the requirements of society to educate the responsible citizens, freely oriented in the contemporary complex social economic and political situation, manifesting personally meaningful civil position. The author pays much attention to those students who have no civil values and ideals and indicates the ways to increase the level of students' civicism. The psycho pedagogical analysis of the problem allows carrying out the scientifically grounded prediction of students' civic forming. The analysis of the different ways of students' education from the point of view of outstanding pedagogues from many countries is given.

Keywords: students' education, civicism, the civil position level.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливим науковими чи практичними завданнями. Сучасний етап розвитку системи освіти характеризується переходом до нових педагогічних технологій в більшості навчальних закладів країни. За таких умов вища школа повинна вести підготовку фахівців з урахуванням потреб майбутнього, прогнозувати можливі запити суспільства на декілька років вперед. Ефективність даного підходу залежить від правильності вибору засобів і методів, що повинні забезпечити успішну соціалізацію молодих

фахівців, їхній особистісний духовно-моральний розвиток, що можливе лише за умов опори на методологічний фундамент педагогічної науки.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства, коли спостерігаються спроби штучного розколювання нації, неприйняття молодими людьми громадянських норм і цінностей, часто проявляється в байдужості молоді по відношенню до своєї країни, проблема громадянського виховання особистості вочевидь є надзвичайно актуальною. Передусім, це стосується підлітків, оскільки саме в цей період у життя людини закладаються основи особистості,

її здатність до адекватної оцінки суспільних процесів, здатність усвідомленого і відповідального вибору в різноманітних життєвих умовах, ототожнення себе з народом-носієм державності країни.

Отже в умовах сьогодення значно зростає роль громадянського виховання в суспільній життєдіяльності. Оскільки громадянське виховання – цілеспрямований спеціально організований процес формування громадянських якостей у школярів, які передбачають засвоєння певної системи знань і вмінь, необхідних для успішного включення в різноманітні види діяльності упродовж життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Проблема громадянського виховання і становлення підростаючого покоління була актуальною в різні епохи, розроблялася такими корифеями української наукової та педагогічної думки як: В. Антонович, Г. Ващенко, М. Грушевський, М. Драгоманов, М. Костомаров, А. Макаренко, І. Огієнко, В. Сухомлинський, К. Ушинський, І. Франко та ін.

Проблема виховання громадянськості у підростаючого покоління займає провідне місце серед досліджень 90-х років. Саме в ці роки з'явилися роботи не тільки науково-теоретичного змісту (А. Бабаєв, І. Бех, С. Біленцов, О. Вишневецький, А. Гаязов, О. Киричук, Г. Суколенова та ін.), а й пов'язані із практичною реалізацією ідей громадянського виховання: М. Васильєв, В. Власова, Т. Дем'янюк, О. Дубасенюк, І. Жадан, Л. Калиновська, О. Киричук, Т. Клиниченко, Н. Косарева, А. Крицька, І. Мартинюк, Л. Мішик, В. Оржеховська, Л. Пономаренко, В. Поплужний, О. Савченко, О. Сухомлинська та ін.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є – визначити орієнтовані шляхи підвищення громадянськості студентської молоді через комплексний підхід до проблеми громадянського виховання студентів гуманітарних ВНЗ України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Однією з актуальних проблем в педагогічній науці є виховання громадянськості, яка пов'язана з ідеєю громадянського суспільства як соціального інституту, пошуків гідного способу існування та самореалізації людини. Для сучасної України виховання громадянськості відіграє особливу роль, оскільки воно покликане сприяти формуванню політичної нації, встановленню

громадянського миру і злагоди. Виховання громадянськості тісно пов'язане з широким комплексом завдань з розвитку демократичної, соціальної, правової держави.

Зазначимо, що проблема формування громадянськості набуває особливої актуальності в умовах кризи українського суспільства, яка триває вже більше двох років.

Важливу роль у вихованні громадянськості студентської молоді відіграють усі виховні інститути суспільства: навчальний заклад, родинне середовище, молодіжні організації, об'єднання, розважальні заклади, мікросоціум (вулиця, друзі), громадські організації, культура, релігія, політика, держава тощо [1, 7 – 13].

Аналіз теорії та практики досліджуваної нами проблеми свідчить про наявність протиріч між: актуальністю підвищення якості виховання громадянськості підростаючих поколінь як свідомих громадян своєї Батьківщини і недостатньою увагою з боку викладачів до цього питання; визнанням і державою, і суспільством необхідності здійснення системного процесу виховання почуття громадянськості на всіх щаблях освітньо-виховної системи й неадекватними засобами реалізації цього процесу в рамках вищої школи, недостатнім використанням студентських об'єднань за інтересами та сектору гуртків і спортивних секцій [5, 40 – 47].

Проблема виховання почуття громадянськості молоді в сучасних умовах є комплексним явищем, таким, що не може вирішуватися одноразово, одномоментно й виключно на одному освітньому щаблі [4, 37 – 42]. Виховання громадянськості в нашої молоді має носити поетапний, систематичний характер, реалізовуватися як у середній школі, так й у вищих навчальних закладах. Виключно таке поступове й всеохоплююче розгортання процесу виховання громадянськості стане запорукою результативності цього процесу. Але, якщо у вищій школі виховання громадянськості стає більш-менш систематичним явищем, у тому числі завдяки проявам самосвідомості молоді, то у середній школі, зокрема у старших класах такої тенденції не спостерігається, хоча виховання почуття громадянськості у старших підлітків набуває неабиякої значущості у зв'язку зі зростаючими вимогами сучасності до людини як активної, творчої особистості, здатної знайти власне місце в сучасному світі й реалізувати особистісний потенціал.

Економічна криза в Україні у поєднанні з відсутністю загальнонаціональної єдності,

нерозвиненістю демократичних інститутів і низькою політичною культурою громадян залишаються характерними рисами сьогодення. Увага до проблеми громадянського виховання пояснюється ще й тим, що сучасна демократія вимагає від підростаючої особистості “не тільки політичної активності, але й глибокого усвідомлення нею своєї ролі й місця в житті суспільства, відповідальності в діях згідно з власними переконаннями та цінностями”. Зрозуміло, що саме у загальноосвітній школі будеться система громадянського виховання молоді [3, 5 – 12].

Найбільш актуальними, при взаємодії викладачів зі студентами, які знаходились у зоні бойових дій, є вираховування їх психологічного стану.

Сьогодні констатується тенденцією збільшеної агресивності молоді у міжособистісних стосунках, та у відношенні до їх мікросоціуму.

Кут нахилу виховання громадянськості студентської молоді повинен схилитися у більш тісну взаємодію між педагогами та студентами. Тому ми пропонуємо більше уваги приділяти тезам:

- залучення Інтернет ресурсу (сайти інституту);
- літературні читання;
- будівельні загони;
- СТЕМи;
- тематичні вечори;
- танцювальні секції;
- науково-дослідницькі секції;
- спортивні гуртки різноманітного нахилу;
- гуртки технічної творчості;
- центри духовної культури;
- робота викладачів у гуртожитках.

Невід’ємною складовою успішного громадянського виховання студентської молоді має стати їхня громадянська активність. Залучення до діяльності об’єднань за інтересами, на нашу думку, є однією з форм прояву такої активності. Зокрема, назріла необхідність активніше використовувати можливості вільного від навчання часу [2].

Дуже важливу роль у теперішній час має використання Інтернет ресурсу. Спілкування викладачів із студентами у соціальних мережах не може не принести позитивного впливу на формування громадянських якостей студентів. Нині ми можемо констатувати, що Інтернет ресурс використовується викладачами, відверто говорячи, не в повному обсязі.

У формуванні особистісних громадянських якостей студентів, які сприяють їхній успішній соціалізації, важливу роль відіграють об’єднання

за інтересами, діяльність яких характеризується розвитком рівня використання можливостей позанавчального часу, спрямованістю на особистісний розвиток у різних видах творчої діяльності та спілкування.

Аналіз теорії і практики досліджуваної нами проблеми свідчить про наявність протиріч між: соціальною потребою студентів у більш активній суспільній діяльності в об’єднаннях за інтересами і недостатньою увагою з боку викладачів, фахівців соціальної сфери, громадськості, держави до діяльності таких об’єднань; об’єктивною потребою в посиленні ролі різних суб’єктів педагогічної роботи зі студентською молоддю в об’єднаннях за інтересами і недостатньою теоретичною та методичною розробкою змісту, форм і методів цієї діяльності.

Висновки. Імплементация методики і засобів має показати підвищення громадянської свідомості студентської молоді.

Як показали, а конкретно, у місті Слов’янську події в Східних регіонах нашої країни і маргенольно направлена молодь цілком поєдналась із терористичними угрупованнями.

Більш досвідчена і цілеспрямована молодь не взяла у руки зброю.

Можливо це є вагома частина нашої роботи.

Як засвідчила практика, лакмусовим папірцем стала робота зі студентською молоддю у позанавчальний час.

У студентської молоді відповідні знання і цінності формуються шляхом засвоєння ними суспільно-громадської практики, залучення до національно-патріотичної діяльності, яка виступає засобом становлення свідомих громадян, патріотів держави, здатних виконувати чисельні професійні, суспільні, сімейні та інші функції. Відповідно, суспільно-громадська активність – одна із важливих потреб підлітка-патріота-громадянина, який, набуваючи досвіду суспільної практики в школі й сім’ї, упевнено вступає в доросле життя.

1. *Концепція національного виховання особистості в умовах розвитку української державності // Шлях освіти. – 2000. – № 3. – С. 7 – 13.*

2. *Концепція національно-патріотичного виховання молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kinu.gov.ua>.*

3. *Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх школах // Інформ. зб. Мін-ва освіти і науки України. – 2004. – № 10. – С. 5 – 12.*

4. *Рашидов С.Ф. Виховання у студентської*

**ОПТИМІЗАЦІЯ ДОВУЗІВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ З ФІЗИКИ ІНОЗЕМНИХ СЛУХАЧІВ
АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

молоді цінностей громадянського суспільства: духовного розвитку личности / Г.П. Шевченко // проблеми теоретичної концептуалізації: Матеріали междунар. науч.-практ. конф. [монографія] / С.Ф. Рашидов. – Луганськ: Вид-во “Ноулідж”, 2012. – С. 37 – 42.
“Духовность личности на современном этапе развития цивилизации”. – Донецк, 2003. – С. 40
5. Шевченко Г.П. Актуальные проблемы – 47.

Стаття надійшла до редакції 05.04.2016

УДК 378.147:629

Олена Корчук, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник,
в.о. завідувача кафедри філологічних та природничих дисциплін
Національного авіаційного університету, м. Київ

**ОПТИМІЗАЦІЯ ДОВУЗІВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ З ФІЗИКИ ІНОЗЕМНИХ
СЛУХАЧІВ АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

У статті проаналізовано досвід викладання іноземним слухачам підготовчого відділення дисципліни “Фізика” у Національному авіаційному університеті. Визначено особливості і завдання вивчення фізики на інженерно-технічних спеціальностях. Представлено комплекс навчально-методичного забезпечення цієї дисципліни, застосування якого дозволяє оптимізувати процес довузівської підготовки.

Ключові слова: дисципліна “Фізика”, довузівська підготовка іноземних слухачів, комплекс навчально-методичного забезпечення, авіаційний університет.

Літ. 8.

Елена Корчук, кандидат технических наук, старший научный сотрудник,
и.о. заведующего кафедрой филологических и естественных дисциплин
Национального авиационного университета, г. Киев

**ОПТИМИЗАЦИЯ ДОВУЗОВСКОЙ ПОДГОТОВКИ ПО ФИЗИКЕ ИНОСТРАННЫХ
СЛУШАТЕЛЕЙ АВИАЦИОННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

В статье проанализирован опыт преподавания иностранным слушателям подготовительного отделения дисциплины “Физика” в Национальном авиационном университете. Определены особенности и задачи изучения физики на инженерно-технических специальностях. Представлено комплекс учебно-методического обеспечения этой дисциплины, применение которого позволит оптимизировать процесс довузовской подготовки.

Ключевые слова: дисциплина “Физика”, довузовская подготовка иностранных слушателей, комплекс учебно-методического обеспечения, авиационный университет.

Olena Korchuk, Ph.D (Engineering), senior researcher,
Acting Head of the chair of the philological and natural sciences Department
of the National Aviation University, Kyiv

**OPTIMIZATION OF PRE-UNIVERSITY TRAINING IN PHISICS
OF STUDENTS OF THE AVIATION UNIVERSITY**

The article presents the analysis of the experience in teaching “Physics” to international students of pre-university department of National Aviation University. The special features and tasks of teaching physics on engineering and technical majors have been defined. The methodical training appliances of this subject have been presented, that can help to optimize the process of pre-university training.

Keywords: subject “Physics”, pre-university training of international students, methodical training appliances, aviation university.

Постановка проблеми. Національний авіаційний університет (НАУ) є провідним вищим навчальним закладом України з підготовки авіаційних фахівців, в тому числі і для іноземних держав. У 1977 році в НАУ (на той момент – Київському інституті інженерів цивільної авіації) було

відкрито підготовчий факультет для іноземних громадян, основним завданням якого була підготовка студентів-іноземців для вступу до вищих навчальних закладів системи цивільної авіації. Сьогодні підготовче відділення (ПВ) факультету по роботі з іноземними студентами НАУ здійснює освітню діяльність за інженерно-